

บทที่ 4

วิเคราะห์การนำกรรมธรรม์ประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงิน จากธนาคารพาณิชย์

ในการนำกรรมธรรม์ประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้จำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงมูลค่า ความมั่นคงของกรรมธรรม์ประกันชีวิตในฐานะที่เป็นทรัพย์สินที่ควรนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ ข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำกรรมธรรม์ประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโดยอาศัยหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และปัญหาการบังคับคดีในสิทธิตามกรรมธรรม์ประกันชีวิต หากผู้ถือกรรมธรรม์ประกันชีวิตคิดนัดชำระหนี้ที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ รวมถึงการบังคับชำระหนี้ในสิทธิในกรรมธรรม์ประกันชีวิตในกรณีผู้เอาประกันถูกศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ด้วย

4.1 มูลค่า ความมั่นคงของกรรมธรรม์ประกันชีวิตในฐานะที่เป็นทรัพย์สินที่ควรนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้

มูลค่าของกรรมธรรม์ประกันชีวิตแต่ละฉบับนั้นพิจารณาได้จากมูลค่าเงินสด (กรรมธรรม์ประกันชีวิตบางฉบับอาจใช้คำว่า “เงินค่าเวนคืนกรรมธรรม์ประกันภัย”) ซึ่งมูลค่าเงินสดของกรรมธรรม์ประกันชีวิตแต่ละฉบับจะถูกกำหนดไว้แล้วตามตารางแนบท้ายกรรมธรรม์ โดยจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนเบี้ยประกันชีวิตที่ผู้เอาประกันชีวิตต้องชำระและจำนวนปีที่ผู้เอาประกันได้ชำระเบี้ยประกัน เมื่อได้มีการกำหนดจำนวนมูลค่าเงินสดไว้แน่นอนตายตัวตามตารางแนบท้ายกรรมธรรม์ประกันชีวิตแต่ละฉบับแล้ว ทำให้ผู้เอาประกันรวมถึงบุคคลอื่น ๆ สามารถทราบได้ว่ากรรมธรรม์ประกันชีวิตฉบับนั้นมีมูลค่าเท่าใด โดยพิจารณาจากจำนวนปีที่ผู้เอาประกันได้ชำระเบี้ยประกัน มูลค่าเงินสดในกรรมธรรม์ประกันชีวิตนี้จึงแสดงถึงความมั่นคง ความคงที่และ

ความชัดเจนของมูลค่ากรรมธรรม์ประกันชีวิต เนื่องจากตารางแนบท้ายกรรมธรรม์ประกันชีวิตทุกฉบับที่บริษัทผู้รับประกันออกให้แก่ผู้เอาประกันนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนก่อน¹⁷⁵

ดังนั้นสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันในกรรมธรรม์ประกันชีวิตจึงเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินไม่มีรูปร่าง ซึ่งมีราคาและอาจถือเอาได้ตามความหมายของคำว่าทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138 และเมื่อกรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าดังกล่าว จึงควรที่จะนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายที่กำหนดให้ผู้มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินต้องสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ตนมีในการนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้อย่างเต็มที่และไม่ถูกจำกัดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะเป็นทรัพย์สินที่มีรูปร่างหรือไม่ก็ตาม โดยเมื่อทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าก็ย่อมนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ และในส่วนของเจ้าหนี้ผู้รับทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน ย่อมต้องการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในฐานะผู้ทรงทรัพย์สินสิทธิและเป็นเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น เพื่อสิทธิในการได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญรายอื่น รวมถึงมีสิทธิเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายอีกด้วย เพราะในกรณีที่ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย เจ้าหนี้ทั้งหลายต่างก็มีสิทธิเสมอภาคกันในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงพอกับจำนวนหนี้ทั้งหมด เจ้าหนี้ทุกคนก็มีโอกาสได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน หากลูกหนี้มีทรัพย์สินน้อย เจ้าหนี้แต่ละรายอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ซึ่งหากเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิแล้วย่อมจะมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น แต่เนื่องด้วยบุริมสิทธิเกิดขึ้นได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น มิใช่เกิดขึ้นจากความตกลงกันเองระหว่างคู่สัญญา ดังนั้นหากมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รองรับการนำ

¹⁷⁵ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 29 “กรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรรมธรรม์ประกันภัยด้วย

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือยกเลิกแบบหรือข้อความนั้นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัยมีสิทธิเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรรมธรรม์ประกันภัยหรือข้อความที่บริษัทออกให้ นั้น หรือตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้.”

กรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ พร้อมทั้งกำหนดให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ ผู้รับกรรมกรรมประกันชีวิตเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิที่ย่อมเป็นการส่งเสริมให้ผู้เอาประกันสามารถใช้ สิทธิในทรัพย์สินของตนได้อย่างเต็มที่ในการนำกรรมกรรมประกันชีวิตที่ตนมีไปเป็นหลักประกันการ ชำระหนี้ต่อธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนในระบบได้และก่อให้เกิดเจ้าหนี้ผู้รับกรรมกรรม ประกันชีวิตเป็นหลักประกันเกิดบุริมสิทธิในกรรมกรรมประกันชีวิตโดยมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ จากกรรมกรรมประกันชีวิตอันเป็นทรัพย์สินหลักประกันได้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ

4.2 ข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำกรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันและแนวทางในการ ปรับปรุงแก้ไขโดยอาศัยหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

หลักประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินที่บังคับใช้ในประเทศไทยในปัจจุบันตามประมวลกฎหมาย แพงและพาณิชย์ที่กำหนดให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีแต่ เฉพาะจำนอง และจำนำ เท่านั้น โดยการจำนองมีข้อจำกัดคือทรัพย์สินที่สามารถนำมาจำนองได้ตาม กฎหมายมีการกำหนดไว้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วตาม กฎหมาย อันได้แก่ เรือที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ เครื่องจักร ตามพระราชบัญญัติ จดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 เรือ ตามพระราชบัญญัติการจำนองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล พ.ศ. 2537 เท่านั้น ทรัพย์สินอื่น ๆ นอกจากนั้นแม้จะมีมูลค่ามากเพียงใดก็ไม่สามารถจำนองได้กฎหมาย

ส่วนการจำนำนั้น ตามหลักของการจำนำ ก็คือ ทรัพย์สินที่สามารถนำมาจำนำได้ต้องเป็น สังหาริมทรัพย์และต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำไว้เพื่อเป็นการประกันหนี้ แต่เนื่องจากสังหาริมทรัพย์นั้นมิได้มีความหมายถึงเฉพาะทรัพย์สินที่มีรูปร่างเท่านั้น แต่ยัง หมายรวมถึงสิทธิด้วย โดยสิทธิถือเป็นสังหาริมทรัพย์¹⁷⁶ ในลักษณะของทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง และเมื่อสิทธิเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างจึงไม่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่เจ้าหนี้ได้ตามหลักวิธีแห่งการ จำนำตามกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายจึงได้มีการกำหนดให้สามารถจำนำสิทธิได้ แต่ก็จำกัดไว้เฉพาะ การจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 750, 751, 752 และ 753 ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าสิทธิเรียกร้องตามกรรมกรรมประกัน ชีวิตเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารตามที่สามารถจำนำได้ตามกฎหมายหรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 2051/2537 (คดีระหว่างบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จักรवालเทรดส์ จำกัด โจทก์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด เจ้าหนี้ บริษัทสหพันธ์จักรवाल จำกัด จำเลย) ซึ่งปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า โจทก์ประสบปัญหาด้านการเงิน ไม่มีเงินจ่ายให้แก่ลูกค้าผู้ฝากเงิน กระทรวงการคลัง

¹⁷⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 140.

จึงมอบหมายให้เจ้าหนี้เป็นผู้ระดมแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทเงินทุนฯ โจทก์ ที่กำลังประสบปัญหาได้กู้ยืมเงินนำไปแก้ปัญหาดังกล่าว โดยโจทก์ได้กู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้รวม 15 ครั้ง เป็นเงินจำนวน 73,740,000 บาท ซึ่งในการกู้ยืมเงินแต่ละครั้ง โจทก์ได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินแก่เจ้าหนี้รวม 15 ฉบับ โดยสัญญากับเจ้าหนี้ว่าจะจ่ายเงินคืนของแต่ละครั้งในการกู้ยืมนั้นหากเจ้าหนี้ทวงถามและยอมใช้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 16.5 และ 17.5 ต่อปี ทุกเดือน เพื่อชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว นอกจากนั้นลูกหนี้ได้เสนอสิทธิในการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ ซึ่งมีมูลค่าตามที่ระบุไว้ในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ กล่าวคือ เมื่อลูกค้าผู้เช่าซื้อรถยนต์ของลูกหนี้ได้มาทำสัญญาเช่าซื้อกับลูกหนี้ ลูกหนี้จะนำสิทธิการโอนทะเบียนรถยนต์มามอบให้แกเจ้าหนี้โดยทำหนังสือมอบสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์พร้อมทะเบียนรถยนต์และสัญญาเช่าซื้อให้ไว้แก่เจ้าหนี้ โดยมอบสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์รวม 196 คัน จำนำไว้เป็นประกันหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าว ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ (จำเลย) เค็ดขาด เจ้าหนี้จึงยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามภาระการประกันตั๋วสัญญาใช้เงินของโจทก์จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันและขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับในส่วนที่ขาดตามมาตรา 96(3) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการมอบสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์พร้อมทะเบียนรถยนต์และสัญญาเช่าซื้อที่ลูกหนี้มอบให้เจ้าหนี้เป็นประกันตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่โจทก์ออกให้แกเจ้าหนี้เป็นการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารแก่เจ้าหนี้หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า “สิทธิซึ่งมีตราสารย่อมหมายถึงตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์ ซึ่งเป็นเอกสารที่ทำขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย และเป็นตราสารที่โอนกันได้ด้วยวิธีของตราสารนั้น แต่ไม่หมายความถึงเอกสารธรรมดาที่ทำขึ้นเพื่อเป็นพยานหลักฐานแห่งสิทธิทั่วไป ซึ่งสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์พร้อมทะเบียนรถยนต์และสัญญาเช่าซื้อที่ลูกหนี้มอบให้เจ้าหนี้เพื่อประกันการชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่โจทก์ออกให้แกเจ้าหนี้นั้น หากได้มีลักษณะเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารในความหมายดังกล่าวไม่แม้สิทธิดังกล่าวอาจโอนแก่กันได้ก็เป็นเพียงการโอนสิทธิเรียกร้องธรรมดาเท่านั้น การที่ลูกหนี้มอบสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์พร้อมทะเบียนรถยนต์และสัญญาเช่าซื้อแก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่โจทก์ออกให้แกเจ้าหนี้ จึงไม่เป็นการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามนัยมาตรา 750 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 96(3) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483”

จากคำพิพากษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ศาลฎีกาได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิซึ่งมีตราสารว่าหมายถึงตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์ ซึ่งเป็นเอกสารที่ทำขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย และเป็นตราสารที่โอนกันได้ด้วยวิธีของตราสารนั้น แต่ไม่หมายความถึงเอกสาร

ธรรมดาที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นพยานหลักฐานแห่งสิทธิทั่ว ๆ ไป ฉะนั้นตราสารที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ตามกฎหมายต้องมีลักษณะเป็นตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สิน มีลูกหนี้ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินตามตราสารนั้น หรือมีผู้ใช้เงินตามตราสารนั้น และโอนกันได้ด้วยวิธีการเฉพาะตามตราสารนั้น เช่น ใบตราส่ง ใบประทวนสินค้า ใบหุ้น¹⁷⁷ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน หรือเช็ค เป็นต้น แต่เอกสารที่เป็นหนังสือที่สร้างขึ้นระหว่างคู่สัญญาเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสิทธิหรือการดำเนินการเป็นหนังสือเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องบังคับคดี เช่น หนังสือสัญญากู้ยืม สัญญาเช่าซื้อหรือสิทธิเรียกร้องในสัญญาต่าง ๆ ไม่ถือเป็นตราสารที่สามารถนำมาได้ตามกฎหมาย หากนำไปมอบให้ไว้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ก็ไม่ทำให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันนั้นเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแต่อย่างใด

ซึ่งท่านศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจำหน่ายสิทธิซึ่งมีตราสารไว้ว่าการจำหน่ายสิทธิที่มีตราสารตามมาตรา 750 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำแปลภาษาอังกฤษใช้คำว่า “A right represented by a written instrument” ซึ่งแปลได้ว่า คือ “ตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สิน” จึงมีใช้ตราสารที่เป็นเพียงหลักฐานแห่งสิทธิหรือหลักฐานแห่งหนี้ในความหมายทั่วไปเท่านั้น¹⁷⁸ และม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้ให้ความเห็นว่าสำหรับสิทธิซึ่งมีลักษณะเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างตามความหมายในมาตรา 99 (ปัจจุบันคือมาตรา 138) นั้น โดยธรรมชาติของมันไม่มีตัวตนที่จะหยิบยื่นส่งมอบให้กันได้ สำหรับสิทธิบางอย่างเช่นสิทธิในตัวเงิน ใบประทวนสินค้า ในวงการค้าขายได้ทำตราสารขึ้นใช้เป็นตัวสิทธินั้นเอง การโอนขาย จำหน่าย สิทธิเช่นนี้ใช้วิธีส่งมอบตราสารกันประหนึ่งว่าเป็นทรัพย์สินมีตัวตนเหมือนอย่างธนบัตร สิทธิมีตราสารเป็นสำคัญหมายความว่าตราสารเปลี่ยนมือ ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องธรรมดาจะโอนกันต้องทำตามแบบที่กำหนดไว้ใน มาตรา 306 จะใช้วิธีส่งมอบกันไม่ได้ เพราะไม่มีวัตถุอะไรจะส่งมอบต่อเมื่อเป็นสิทธิที่มีตราสารแทน จึงจะส่งมอบโอนกันได้ตามที่บัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไปใน มาตรา 309 เรื่องกู้เงิน แม้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็เพื่อประโยชน์สำหรับที่จะฟ้องร้องบังคับคดี โดยลักษณะของมันเองไม่ใช่สิทธิอันมีหนังสือตราสารเป็นสำคัญ หากแต่ถ้าไม่มีหนังสือเป็นหลักฐานจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้เท่านั้น¹⁷⁹

จากคำพิพากษาฎีกาที่ 2051/2537 ประกอบกับความเห็นของท่านศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ และม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ดังกล่าวซึ่งผู้เขียนก็เห็นด้วยว่าตราสารต้องมีลักษณะเป็น

¹⁷⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 249/2522.

¹⁷⁸ จาก “การจำหน่ายสิทธิที่จะได้รับเงินฝากคืน,” โดย ไพจิตร ปุญญพันธ์, 2535 (พฤศจิกายน-ธันวาคม), *ศุลพาท*, 6(39), น. 5 และหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 2051/2537.

¹⁷⁹ หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 633/2478.

ตัวแทนแห่งสิทธิหรือทรัพย์สิน เป็นเอกสารที่สร้างขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย และเป็นตราสารที่โอนกันได้ด้วยวิธีของตราสารนั้น ซึ่งหากไม่มีตราสารก็ไม่สามารถแสดงถึงสิทธินั้น ๆ ได้ มิใช่เพียงแต่เป็นหนังสือสัญญาหรือหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องบังคับคดีเท่านั้น และเมื่อกรรมกรรมประกันชีวิตซึ่งเป็นเพียงหลักฐานแห่งสัญญาประกันชีวิตที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับประกันมีหน้าที่ต้องออกกรรมกรรมประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกัน ไม่ได้มีลักษณะเป็นตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สิน และมีได้เป็นเอกสารที่สร้างขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย ดังเช่น ตั๋วเงิน เช็ค ใบหุ้น ใบตราส่งหรือใบประทวนสินค้า จึงไม่ใช่ตราสารตามความหมายแห่งมาตรา 750 แต่อย่างใด ดังนั้นการนำสิทธิเรียกร้องในกรรมกรรมประกันชีวิตซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้จึงไม่สามารถทำได้ในรูปแบบของการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามมาตรา 750 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นหากมีการนำกรรมกรรมประกันชีวิตไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้แม้จะทำโดยวิธีส่งมอบกรรมกรรมประกันชีวิตให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันยึดถือไว้ ก็ไม่ทำให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิหรือเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายดังเช่นกรณีคำพิพากษาฎีกาที่ 2051/2537 ที่กล่าวข้างต้น

ดังนั้นการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันตามกฎหมายไทยยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ซึ่งตามหลักกฎหมายต่างประเทศทั้งในระบบกฎหมายจารีตประเพณี เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น ประเทศญี่ปุ่น ก็มีการกำหนดให้สามารถนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ อันเป็นการขยายขอบเขตของทรัพย์สินที่จะสามารถนำมาเป็นหลักประกันเพื่อให้เจ้าหนี้พิจารณาปล่อยสินเชื่อได้มากขึ้น

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ....¹⁸⁰ ที่กำหนดให้สามารถนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้¹⁸¹ อีกทั้งยังกำหนดให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นด้วย โดยการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน¹⁸² และผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือบอกกล่าวการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว จึงจะยกสิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้¹⁸³ ดังนั้นในการนำกรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็น

¹⁸⁰ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอใช้คำว่า “สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ” แทนคำว่า “ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ....”.

¹⁸¹ ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ...., มาตรา 8(2).

¹⁸² ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ...., มาตรา 13.

¹⁸³ ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ...., มาตรา 34.

หลักประกันการชำระหนี้ต่อธนาคารพาณิชย์ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจจึงสามารถทำได้โดยทำสัญญาเป็นหนังสือระหว่างผู้เอาประกัน (ในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเรียกว่า “ผู้ให้หลักประกัน”) กับธนาคารพาณิชย์ (ในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเรียกว่า “ผู้รับหลักประกัน”) และดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน โดยผู้เอาประกันต้องมีหนังสือให้ความยินยอมแก่ธนาคารพาณิชย์ ในการดำเนินการขอจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนและเมื่อมีการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจดังกล่าวแล้ว ย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้องในกรรมกรรมประกันชีวิตที่นำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ นั่นแต่ธนาคารพาณิชย์จะยกสิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับบริษัทผู้รับประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) ได้ก็ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวการนำสิทธิเรียกร้องในกรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ไปยังบริษัทผู้รับประกันแล้วเท่านั้น

4.3 ปัญหาการบังคับคดีในสิทธิตามกรรมกรรมประกันชีวิต หากผู้ถือกรรมกรรมประกันชีวิตผิดนัดชำระหนี้ที่มีต่อธนาคารพาณิชย์

ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้¹⁸⁴ และถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้¹⁸⁵ ซึ่งวิธีการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่บังคับใช้ในปัจจุบันทำได้ 2 วิธี คือ การยึดทรัพย์สินและการอายัดทรัพย์สิน โดยการยึดทรัพย์สินนำมาใช้กับอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์มีรูปร่าง แต่การบังคับคดีในกรณีของสิทธิเรียกร้องซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินไม่มีรูปร่างนั้น ใช้วิธีการอายัดสิทธิเรียกร้อง ซึ่งวิธีการอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้นั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้หรือศาลอาจกำหนดไว้ในหมายบังคับคดีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ได้ และในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นคำสั่งอายัดของศาล¹⁸⁶ แต่ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องโดยศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีก็ตาม ขั้นตอนในการดำเนินการบังคับคดีสำหรับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ยังต้องดำเนินการยื่นคำร้องขออายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือแจ้งการอายัดสิทธิเรียกร้องนั้น

¹⁸⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 194.

¹⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 213.

¹⁸⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 311.

ไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งกำหนดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี

เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ดำเนินการยื่นคำร้องขออายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี และเจ้าพนักงานบังคับคดีได้อายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไว้แทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว กฎหมายกำหนดห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นอายัดสิทธิเรียกร้องนั้นซ้ำอีก แต่ให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นนั้นยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตนได้เข้าเฉลี่ยในสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น¹⁸⁷ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาของเจ้าหนี้รายแรกย่อมเป็นไปเพื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่น ๆ ด้วย และหากมีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นหลาย ๆ รายเข้ามาขอเฉลี่ยสิทธิเรียกร้องที่ได้อายัดไว้ อาจทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายแรกได้รับความเสียหาย เนื่องจากก่อนที่จะดำเนินการอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้นั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องทำการสืบหาสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาว่ามีสิทธิเรียกร้องใดบ้าง เช่น สิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากธนาคาร พันธบัตร ตราสาร ตั๋วเงิน เช็ค เป็นต้น หรือมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกอย่างไรบ้าง เช่น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจเป็นโจทก์ฟ้องบุคคลภายนอกให้ชำระหนี้แก่ตนต่อศาลในคดีแพ่ง หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลภายนอกส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ตนแต่สิทธิเรียกร้องนั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระ เป็นต้น ซึ่งวิธีการในการสืบหาสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่สร้างภาระให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทั้งในด้านของเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการสืบหาสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว ไม่ถือเป็นค่าฤชาธรรมเนียมในคดีและค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี¹⁸⁸ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงไม่อาจเรียกร้องค่าใช้จ่ายตนได้เสียไปในส่วนนี้ จากลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ จึงทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้รายแรกเสียเปรียบเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นที่มาขอเฉลี่ยสิทธิเรียกร้องในภายหลัง

การที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษา อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอก กฎหมายจึงมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกดังกล่าวด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287 “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 288 และ 289 บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้

¹⁸⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 290.

¹⁸⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 284 “เว้นแต่จะได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือศาลจะได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเกินกว่าที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมในคดีและค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี...”

ตามคำพิพากษานั้น ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงบุริมสิทธิหรือสิทธิอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกอาจร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมาย” ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบุคคลผู้มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 287 นั้นมี 2 ประเภท ได้แก่ (1) ผู้มีบุริมสิทธิพิเศษเหนือทรัพย์สินที่กำลังจะถูกบังคับคดี และ (2) ผู้ที่มีสิทธิพิเศษอื่นที่อาจบังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมายซึ่งได้แก่

1. บุคคลภายนอกที่มีทรัพย์สิน หรือสิทธิพิเศษที่บังคับเหนือทรัพย์สินได้เสมือนอย่างทรัพย์สิน เช่น สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ สิทธิยึดหน่วง สิทธิที่จะได้รับโอนทางทะเบียนตามคำพิพากษา สิทธิของเจ้าหนี้ภาษีอากร และสิทธิของเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วม เป็นต้น

2. ผู้ที่อยู่ในฐานะจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้ก่อนผู้อื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 ย่อมมีสิทธิพิเศษที่จะได้บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ จึงได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 287 ดังกล่าว

3. สิทธิของผู้มีสิทธิครอบครองทรัพย์สินที่มีเพียงสิทธิครอบครอง เช่น ที่ดินมือเปล่า และอาคารบ้านเรือนที่ปลูกสร้างอยู่บนที่ดินมือเปล่าหรือที่ดินสาธารณะ

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 289 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดชอบที่จะบังคับการชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้หรือชอบที่จะได้เงินที่ขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินเหล่านั้นได้ โดยอาศัยอำนาจแห่งการจำนองที่อาจบังคับได้ก็ดีหรืออาศัยอำนาจแห่งบุริมสิทธิก็ดี บุคคลเหล่านั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีให้อำนาจที่ได้มานั้นชำระหนี้ตนก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ ...”

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บุคคลภายนอกที่มีเพียงบุคคลสิทธิ เช่น สิทธิเรียกร้องตามสัญญาคู่ยืม สิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขาย ก็ไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 287 หรือมาตรา 289 ได้ ดังนั้นในกรณีของการนำกรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับ ให้เจ้าหนี้ผู้รับกรรมกรรมประกันชีวิตเป็นหลักประกันการชำระหนี้เป็นเจ้าหนี้อุบัติสิทธิ จึงทำให้เจ้าหนี้ผู้รับกรรมกรรมประกันชีวิตเป็นหลักประกันการชำระหนี้มีเพียงบุคคลสิทธิต่อลูกหนี้เท่านั้น หากเป็นเจ้าหนี้ผู้มีทรัพย์สินหรือบุริมสิทธิพิเศษเหนือกรรมกรรมประกันชีวิตไม่ ทำให้เจ้าหนี้ผู้รับกรรมกรรมประกันชีวิตเป็นหลักประกันจึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติมาตรา 287 หรือมาตรา 289 ได้เลย

แต่การนำกรรมกรรมประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ โดยมีการทำสัญญาเป็นหนังสือและจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต่อเจ้าพนักงานทะเบียนซึ่งให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ผู้รับกรรมกรรมประกันชีวิตเป็นหลักประกันเป็นเจ้าหนี้อุบัติสิทธิและการบังคับคดีเหนือสิทธิเรียกร้องในกรรมกรรมประกันชีวิตตามหลักสัญญา

หลักประกันทางธุรกิจไม่สร้างภาระให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันเกินควร เนื่องจากเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันทราบถึงการมีอยู่ของสิทธิเรียกร้องในกรมธรรม์ประกันชีวิตที่นำมาเป็นหลักประกันของลูกหนี้แล้ว และหากหนี้ตามสิทธิเรียกร้องในกรมธรรม์ประกันชีวิตถึงกำหนดชำระก่อนหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ประกันไว้ บริษัทผู้รับประกันซึ่งเป็นลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถนำเงินตามจำนวนที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันไปวางไว้ ณ สำนักงานวางทรัพย์เพื่อเป็นการชำระหนี้และมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับหลักประกันกับผู้ให้หลักประกันทราบ แต่หากหนี้ตามสัญญากู้ยืมถึงกำหนดชำระก่อน เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันก็เพียงแต่อาจสิทธิเรียกร้องในกรมธรรม์ประกันชีวิตของลูกหนี้ไว้ หรือในกรณีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาคำเนิกรอภัยสิทธิเรียกร้องในกรมธรรม์ประกันชีวิตที่นำมาเป็นหลักประกัน เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันก็ถือเป็นผู้ที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 287 และ 289 เนื่องจากเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ จึงเห็นได้ว่าการบัญญัติรองรับสิทธิของเจ้าหนี้ผู้รับกรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นหลักประกันการชำระหนี้ให้เป็นที่บุริมสิทธิตามหลักสัญญาประกันทางธุรกิจย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกัน อีกทั้งวิธีการในการบังคับหลักประกันต่อกรณีการนำสิทธิเรียกร้องในกรมธรรม์ประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามหลักสัญญาหลักประกันทางธุรกิจมีขั้นตอนการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน ไม่มีความยุ่งยาก จึงก่อให้เกิดความสะดวกในการบังคับคดี อีกทั้งใช้เวลาในการบังคับคดีไม่นานจึงไม่สร้างภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันแต่อย่างใด

4.4 การบังคับชำระหนี้ในสิทธิในกรมธรรม์ประกันชีวิตในกรณีผู้เอาประกันถูกศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ตามหลักกฎหมายล้มละลาย เมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด¹⁸⁹ หากเป็นการนำกรมธรรม์ประกันชีวิตไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่มีบทบัญญัติเฉพาะแก่การนำกรมธรรม์ประกันชีวิตไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้ ทำให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันมีเพียงบุคคลสิทธิเท่านั้น เมื่อผู้เอาประกันถูกศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจึงต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเท่านั้นและเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์ทั้งหมดของลูกหนี้หรือได้รับเงินจากการ

¹⁸⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, มาตรา 91.

อายุคฤหัสถ์หรือวัยหนุ่มของลูกหนี้แล้วก็จะนำเงินของลูกหนี้ที่ได้รับมาทั้งหมดนั้นเฉลี่ยแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทุกรายที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามส่วนของเจ้าหนี้แต่ละรายที่มีสิทธิได้รับ

แต่กรณีการนำกรรมธรรม์ประกันชีวิตมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้และได้จดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต่อเจ้าพนักงานทะเบียนแล้วตามหลักสัญญาหลักประกันธุรกิจ หากผู้เอาประกันชีวิตถูกศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันถือเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย¹⁹⁰ จึงสามารถเลือกวิธีการรับชำระหนี้จากหลักประกันดังกล่าวได้ 2 วิธี คือ

1. เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น¹⁹¹

2. เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันอาจขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (1) เมื่อยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแล้ว ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวน (2) เมื่อได้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ (3) เมื่อได้ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ (4) เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ ซึ่งในกรณีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจไถ่ถอนทรัพย์สินตามราคาร้านได้ ถ้าเห็นว่าราคาร้านไม่สมควร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นตามวิธีการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ตกลงกัน ถ้าไม่ตกลงกันจะขายทอดตลาดก็ได้ แต่ต้องไม่ให้เสียหายแก่เจ้าหนี้นั้นและเจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาดได้ เมื่อขายได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือว่าเป็นราคาที่เจ้าหนี้ได้ตีมาในคำขอ¹⁹²

¹⁹⁰ ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ...., มาตรา 17.

¹⁹¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, มาตรา 95.

¹⁹² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, มาตรา 96.